

Bijlage 2 - Materiële vereisten

Bijlage bij de visietekst Nederlands en communicatie

Deze bijlage geeft een overzicht van de materialen die nodig zijn om de doelen van de discipline Nederlands en communicatie te realiseren in het leerplan *Op.stap, leerroutes voor iedereen*.

1 Overkoepelend materiaal

- Bord/paneel/lijn waar kaarten met aangebrachte begrippen kunnen worden opgehangen en weggehaald
- Bord/paneel waarop (onder meer) een bordschema (schriftelijk) kan worden opgebouwd samen met de leerlingen
- Klasopstelling aangepast aan de didactiek: zie ook onze themapagina over [sterk klasmanagement](#)

2 Taalrijke omgeving in het kleuteronderwijs

Een rijke taalleeromgeving biedt kleuters dagelijks en functioneel toegang tot diverse vormen van gesproken, geschreven en visuele taal, zodat zij taal kunnen ervaren, gebruiken en betekenisvol begrijpen.

Lees- en tekstaanbod

- Toegang tot boeken en teksten
Kleuters hebben toegang tot een gevarieerd en kwaliteitsvol aanbod van boeken en andere teksten, afgestemd op hun leefwereld, interesses en vakspecifieke kennis.
- Soorten boeken en teksten
Het aanbod omvat zowel bekroonde jeugdliteratuur, verhalende, informatieve als poëtische teksten die taalbeleving, luisterbegrip en tekstbegrip ondersteunen. Teksten kunnen mondeling, schriftelijk, visueel of multimodaal zijn.
Voorbeelden: prentenboeken, zoek- en kijkboeken, kartonboeken, informatieve boeken, luisterboeken, beeldwoordenboeken, poëzie- en versjesbundels, boeken met rijm, ritme en herhaling...

Visuele taal en klasondersteuning

- Taal zichtbaar maken in de leeromgeving
De klasomgeving ondersteunt taalontwikkeling door geschreven en visuele taal betekenisvol en functioneel in te zetten.
Voorbeelden: naamkaartjes, pictogrammen, klasafspraken, woordkaartjes, themakaarten, praatplaten...

Materiaal voor woord- en taalontwikkeling

- Taal ontdekken en verkennen
Kleuters beschikken over materialen die hen spelenderwijs laten experimenteren met woorden, klanken en betekenissen.
Voorbeelden: versjes, luisterspelletjes...
- Aandacht voor letters en symbolen
Materiaal nodigt kleuters uit om letters en symbolen te herkennen en te exploreren binnen een betekenisvolle context.
Voorbeelden: magneetletters, letterstempels, kranten en tijdschriften om letters te zoeken...

Taal gebruiken in spel en interactie

- Spelmateriaal dat taal uitlokt
Spelmateriaal stimuleren mondeling taalgebruik, verbeelding en interactie binnen rollenspel en functionele contexten.
Voorbeelden: verkleedkledij, speelfiguren, poppen, notitieboekje, krijtbord, menukaart, uitnodiging...

Schrijven en grafische expressie

- Schrijf- en tekenmaterialen
Kleuters hebben toegang tot materialen waarmee zij experimenteren met tekenen, noteren en ontluikend schrijven.
Voorbeelden: potloden, stiften, korte krijtjes, driehoekig waskrijt...
- Schrijfoppervlakken
Verschillende schrijfoppervlakken nodigen uit tot expressie en betekenisvol taalgebruik.
Voorbeelden: papier, karton, krijtbord, wisbord...

Media en digitale ondersteuning

- Audiovisuele en digitale middelen
Audiovisuele en digitale materialen ondersteunen en verrijken taalervaringen van kleuters, in afstemming met de ICT-visie van de school.

3 Taalrijke omgeving in het lager onderwijs

Een rijke taalleeromgeving ondersteunt leerlingen in het verwerven, toepassen en verdiepen van taalvaardigheid en taalkennis, en creëert kansen om taal doelgericht, functioneel en betekenisvol te gebruiken.

Lees- en tekstaanbod

- Toegang tot leesmateriaal
Leerlingen beschikken over een toegankelijk en gevarieerd leesaanbod dat aansluit bij leeftijd, interesses en vakspecifieke kennis.
- Soorten boeken en teksten
Het leesaanbod omvat zowel bekroonde jeugdliteratuur, verhalende als informatieve teksten en ondersteunt literaire beleving, tekstbegrip en kennisopbouw. Teksten kunnen mondeling, schriftelijk, visueel of multimodaal zijn.
Voorbeelden: prentenboeken, kinder- en jeugdboeken, informatieve boeken, luisterboeken, woordenboeken, poëzie- en gedichtenbundels...

Visuele taal en klasondersteuning

- Taal zichtbaar maken in de leeromgeving
De klasomgeving ondersteunt het leren door taal en taalstructuren zichtbaar en overzichtelijk te presenteren.
Voorbeelden: woordmuren, structuurwoorden, ondersteunende wandplaten, overzichtsposters...

Materiaal voor woord- en taalopbouw

- Ondersteuning bij woordvorming en analyse
Leerlingen beschikken over materialen die hen helpen bij het analyseren en opbouwen van woorden.
Voorbeelden: letterdoos, lettermapje...
- Inzicht in taalstructuur
Didactisch materiaal ondersteunt het verwerven en inoefenen van aspecten van het taalsysteem, zoals spelling en grammatica.
Voorbeelden: schema, stappenplan, overzichtskaarten...

Schrijven en schriftelijk taalgebruik

- Schrijfmaterialen
Leerlingen hebben toegang tot aangepast schrijfmateriaal dat schriftelijk taalgebruik ondersteunt.
Voorbeelden: potloden, pennen, stiften...
- Schrijfoppervlakken
Er zijn verschillende schrijfoppervlakken beschikbaar die het schrijfproces structureren en ondersteunen.
Voorbeelden: schriften, schrijfbladen met aangepaste liniatuur, wisbordje...

Media en digitale ondersteuning

- Audiovisuele en digitale middelen
Audiovisuele en digitale materialen verrijken taalontwikkeling en worden doelgericht ingezet, in afstemming met de ICT-visie van de school.